

مکتبہ

طلوع تور

سید فروع از افق

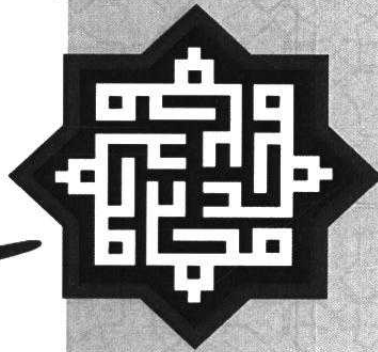
فرازهایی از زندگی حضرت محمد (ص)
از تولد تا عروج

دکتر اسد اللہ افشار

افشار، اسدالله، ۱۳۴۲ -	سرشناسه
طلوع خورشید پر فروغ از افق وحی: فرازهایی از زندگی حضرت محمد (ص) از تولد تا عروج / اسدالله افشار.	عنوان و نام پدیدآور
تهران : سفیر اردهال، ۱۴۰۲.	مشخصات نشر
۲۲۶ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۲۲-۳۱۹-۰۸۴-۱	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه.	یادداشت
فرازهایی از زندگی حضرت محمد (ص) از هجرت تا عروج.	عنوان دیگر
محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ هـ -- سرگذشتنامه	موضوع
Muhammad, Prophet - Biography	موضوع
اسلام -- تاریخ -- از آغاز تا ۱۱ق Islam - History - To 632	موضوع
BP۲۲/۹	رده بندی کنگره
۲۹۷/۹۳	رده بندی دیویی
۹۳۴۷۴۶۸	شماره کتابشناسی ملی
فیبا	اطلاعات رکورد کتابشناسی

تشریح و ترویج

مشهد پر فروع از افق ح

نخاسته‌هايي از زندگي حضرت محمد (ص)
از تولد تا عروج

دکتر اسدالله افشار

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۱۹-۰۸۴-۱

صفحه آراني، طراحي جلد: واحد آماده سازي نشر سفیراردهال

لیتوگرافي، چاپ و صحافي: آریا گرافيک

قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ تومان	نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
شماره نشر: ۱-۱۰۵۵	شمارگان: ۵۵۰ نسخه
واحد کدپستی: ۷۴۷۱۵ - ۱۵۸۱۸	نشانی دفتر مرکزی: تهران، خیابان سمیه، بعد از چهارراه مفتح، ساختمان ۱۱۸، طبقه ۲، واحد ۴ تلفن: ۸۸۳۱۳۸۹۸ - ۸۸۳۱۹۳۴۲ - ۰۲۱
۶۶۹۷۳۳۹۸	فروشگاه مرکزی: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، پاساژ پارسا، طبقه همکف تلفن: ۶۶۹۷۳۳۹۸
www.safirardehal.ir	www.safirardehal.com email: safirardehal@yahoo.com

© حق چاپ: ۱۴۰۲

هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستندنویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است. مسئولیت کلیه محتوا بر عهده نویسنده است. این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	محمد (ص)؛ سرمشق و الگوی همگان در همه اعصار
۱۲	بیان حقیقتی دردناک
۱۳	تعمق و تفکر، در شخصیت و سیره بی نظیر پیامبر(ص)
۱۳	ضرورت تلاش در شناساندن ابعاد شخصیت نبی اکرم
۱۴	هدف کتاب؛ ترسیم فرازهای حساس تاریخی زندگی پرفراز و نشیب رسول خدا (ص)
۱۹	فصل اول - آشنایی با شبه جزیره عرب نیاکان و والدین پیامبر گرامی اسلام (ص)
۲۱	فراز اول - آشنایی با شبه جزیره عرب
۲۱	یکم) موقعیت جغرافیایی
۲۲	دوم) اساس ملیت و یافت اجتماعی سیاسی عرب بدوی
۲۳	سوم) نظام قبیله ای اساس زندگی سدهای اعراب جاهلی
۲۵	چهارم) فرهنگ، آداب و رسوم اعراب جاهلی
۲۵	پنجم) شرک و بت پرستی؛ عنصر اصلی دین در جاهل اعراب جاهلی
۲۶	ششم) سابقه تاریخی اعتقاد به توحید در جزیره العرب
۲۷	هفتم) نظام اقتصادی عربستان در عصر جاهلیت
۲۷	هشتم) زندگی اهل کتاب و غیر کتاب در دوران جاهلیت
۲۷	۱. اهل کتاب
۲۸	۲. غیر اهل کتاب
۲۹	فراز دوم - آشنایی با نیاکان، اجداد و والدین پیامبر اسلام (ص)
۲۹	یکم) نیاکان و اجداد حضرت محمد (ص)
۳۰	دوم) هاشم؛ نیای دوم حضرت محمد (ص)
۳۱	سوم) عبدالمطلب
۳۲	چهارم) ابوطالب؛ عموی بزرگوار رسول اکرم(ص)
۳۲	پنجم) عبدالله پدر پیغمبر (ص)
۳۳	ششم) آمنه؛ مادر گرامی حضرت محمد (ص)
۳۴	هفتم) پیوند میان حضرت عبدالله و حضرت آمنه
۳۶	هشتم) حضرت آمنه در سوگ و فراق همسرش
۳۶	نهم) حضرت آمنه؛ حامل نور پیامبر(ص)
۳۷	دهم) ایمان والدین و اجداد پیامبر(ص)
۳۸	یازدهم) ابواء؛ میعادگاه و معراج حضرت آمنه
۳۹	عزاداری رسول الله (ص) در کنار مزار مادر
۴۳	فصل دوم - فرازهای حساس زندگی حضرت محمد (ص) از تولد تا بعثت
۴۵	فراز اول - محمد (ص)؛ عصاره خلقت و وارث فضائل
۴۶	فراز دوم - حجاز؛ محل رخداد حوادث شگرف

۴۷	فراز سوم - تاریخ ولادت محمد (ص)؛ از پراختلاف ترین مسایل تاریخ زندگانی حضرتش
۴۸	فراز چهارم - دوران حمل
۴۹	اشکالات این بیان
۵۰	فراز پنجم - جامع ترین حدیث درباره حوادث مهم و اتفاقات شب ولادت آن حضرت
۵۱	فراز ششم - ماجرای عام الفیل و تولد پیامبر اسلام (ص)
۵۲	فراز هفتم - شگفتی ها و کرامت های زمان حمل
۵۳	فراز هشتم - ولادت رسول خدا (ص) در مکه
۵۴	فراز نهم - مراسم نامگذاری پیامبر اسلام (ص)
۵۴	یکم) نام های دیگر پیامبر اکرم (ص)
۵۶	دوم) اسامی حضرت محمد (ص) در قرآن
۵۸	فراز دهم - دوران شیر خواری و کودکی
۵۸	یکم) توبیه کنیز ابولهب؛ نخستین دایه محمد (ص)
۵۹	دوم) ورود دایگان بنی سعد به شهر
۶۰	سوم) حلیمه سعدیه؛ دومین دایه محمد (ص)
۶۰	چهارم) حلیمه سعدیه؛ آخرین امید آمنه و عبدالمطلب
۶۲	پنجم) پنج سالگی محمد (ص) و تجربه چوپانی
۶۲	۱. لحظه سخت وداع محمد (ص) با حلیمه سعدیه
۶۳	۲. بیان یک نکته
۶۳	ششم) شش سالگی محمد (ص) در طوفان حوادث
۶۳	هفتم) نقش اجداد نزدیک پیامبر (ص) در دوران رشد و تربیت آن حضرت
۶۳	الف) عبدالمطلب
۶۵	ب) ابوطالب
۶۶	فراز یازدهم - دوران نوجوانی و جوانی
۶۶	یکم) داستان سفر محمد (ص) به شام و ماجرای بحیرا
۶۶	روایت دینار بحیرا با پیامبر (ص)
۶۸	دوم) حمایت از ستمدیدگان
۶۸	سوم) تعهد در برابر امانت
۶۹	چهارم) اهتمام به کار
۶۹	پنجم) راست گویی و وفای به عهد
۶۹	ششم) حضور حضرت محمد (ص) در جنگ چهارم فجار
۷۱	فراز دوازدهم - ماجرای ازدواج مبارک حضرت محمد (ص) با حضرت خدیجه
۷۱	یکم) اشتیاق خدیجه علیها السلام به محمد امین
۷۲	دوم) فداکار عاشق
۷۳	سوم) مراسم خواستگاری، خطبه عقد و میزان مهریه
۷۳	چهارم) مهریه چقدر بود و چه کسی پرداخت؟
۷۵	پنجم) درباره سن رسول خدا (ص) در هنگام ازدواج با خدیجه (س)
۷۵	ششم) نمره ازدواج رسول خدا (ص) با حضرت خدیجه (س)
۷۶	هفتم) رسول خدا (ص) تا خدیجه (س) زنده بود؛ زن دیگری اختیار نکرد
۷۶	هشتم) سرنوشت فرزندان حضرت محمد (ص)

۸۳ فصل سوم - فرازهای حساس زندگی حضرت محمد (ص) از بعثت تا هجرت

۸۵ فراز اول - بعثت پیغمبر اسلام؛ حساس ترین فراز تاریخ درخشان اسلام

۸۶	فراز دوم - کوه حراء؛ محل بعثت پیغمبر.....
۸۷	فراز سوم - چهل سالگی و انجام مسؤولیت بزرگ پیغمبری.....
۸۹	فراز چهارم - حقیقت بعثت از زبان حضرت امام هادی (ع).....
۹۱	فراز پنجم - اختلاف درباره تاریخ بعثت رسول خدا(ص).....
۹۲	فراز ششم - بعثت و مرا حل دعوت پیامبر اکرم (ص) در شروع رسالت
۹۲	الف) آغاز دعوت خصوصی و سری.....
۹۲	ب) دعوت خویشان.....
۹۳	ج) دعوت عمومی.....
۹۳	فراز هفتم - حوادث مهم ۱۳ ساله دوران بعثت حضرت محمد (ص).....
۹۳	یکم) دستور هجرت به حبشه.....
۹۵	دوم) سرنوشت مسلمانان مهاجر.....
۹۵	سوم) وقوع معجزه شق القمر.....
۹۶	چهارم) پنجم بعثت؛ میلاد حضرت فاطمه (س).....
۹۷	پنجم) سال هفتم بعثت و ماجرای شعب ابوطالب.....
۹۹	ششم) سال دهم بعثت؛ عام الحزن.....
۱۰۰	هفتم) سال دوازدهم بعثت و پیمان اول عقبه.....
۱۰۰	۱. مفاد بیعت اول عقبه.....
۱۰۱	۲. اولین اقدام پیامبر(ص) بعد از این بیعت.....
۱۰۱	هشتم) سال سیزدهم بعثت.....
۱۰۱	۱. ماجرای لیله المبيت.....
۱۰۱	۲. بیعت دوم عقبه.....
۱۰۲	۱. علت نامگذاری بیعت دوم عقبه به بیعت الحرب.....
۱۰۲	۲. ثمره بیعت عقبه دوم.....
۱۰۷	فصل چهارم - فرازهای حساس زندگی حضرت محمد (ص) از هجرت تا وفات.....
۱۰۹	فراز اول - دلایل هجرت.....
۱۱۰	فراز دوم - اهمیت هجرت.....
۱۱۱	فراز سوم - فرازهای حساس حوادث سال اول هجرت.....
۱۱۱	یکم) استقبال مردم مدینه از پیامبر(ص).....
۱۱۱	دوم) اقدامات پیامبر (ص) پس از استقرار در مدینه.....
۱۱۱	۱. بنای مسجد مدینه.....
۱۱۱	۲. پیمان برادری.....
۱۱۱	۳. پیمان صلح با اهل کتاب مدینه.....
۱۱۲	سوم) سربیه حمزه بن عبدالمطلب.....
۱۱۲	چهارم) سربیه عبیده بن حارث.....
۱۱۳	پنجم) ازدواج با عایشه.....
۱۱۴	ششم) غزوه ودان.....
۱۱۴	از دیگر وقایع سال اول هجرت.....
۱۱۵	فراز چهارم - فرازهای حساس حوادث سال دوم هجرت.....
۱۱۵	یکم) تغییر قبله.....
۱۱۵	دوم) صدور فرمان جهاد.....
۱۱۶	سوم) غزوه بدر.....

۱۱۶	چهارم) بنای مسجد قبا
۱۱۷	پنجم) ازدواج امیر المؤمنین (ع) با فاطمه (س)
۱۱۸	ششم) ازدواج با حفصه
۱۱۸	هفتم) سریه زید بن حارثه
۱۲۰	هشتم) سریه عمیر بن عدی (۲۰)
۱۲۰	نهم) غزوه بنی سلیم در «کدر» (۲۴)
۱۲۱	از دیگر وقایع سال دوم هجرت
۱۲۱	فراز پنجم - فرازهای حساس حوادث سال سوم هجرت
۱۲۱	یکم) غزوه احد
۱۲۲	دوم) ولادت امام مجتبی (ع)
۱۲۳	سوم) سریه ابو سلمه
۱۲۳	فراز ششم - فرازهای حساس حوادث سال چهارم هجرت
۱۲۴	یکم) ازدواج با ام سلمه
۱۲۴	دوم) ولادت امام حسین (ع)
۱۲۴	سوم) وفات فاطمه بنت اسد
۱۲۵	چهارم) غزوه بنی نضیر
۱۳۰	از دیگر وقایع سال چهارم هجرت:
۱۳۰	فراز هفتم - فرازهای حساس سال پنجم هجرت (سنه الاحزاب)
۱۳۰	یکم) غزوه بنی قریظه
۱۳۰	دوم) غزوه دومه الجندل
۱۳۱	سوم) غزوه خندق (احزاب)
۱۳۱	۱. اهداف یهودیان برای راه اندازی جنگ احزاب
۱۳۲	۲. سلمان و پیشنهاد کندن خندق
۱۳۲	۳. نبرد امیر المؤمنین و عمرو بن عبدود
۱۳۲	الف - عبور از خندق
۱۳۲	ب - عمرو بن عبدود
۱۳۲	ج - همآورد خواهی عمرو بن عبدود
۱۳۵	د - نبرد تمام کفر و تمام اسلام
۱۳۵	ذ - نشان افتخار
۱۳۶	۴. غزوه احزاب آخرین هجوم قریش به مدینه
۱۳۶	از دیگر وقایع سال پنجم هجرت
۱۳۷	فراز هشتم - فرازهای حساس حوادث سال ششم هجرت
۱۳۷	یکم) صلح حدیبیه
۱۳۸	۱ - شرایط صلحنامه
۱۳۸	۲. املاء صلحنامه
۱۳۹	۳. نتایج صلح حدیبیه
۱۴۰	دوم) غزوه بنی مُضطَلِق (مُریسِع)
۱۴۰	نزول سوره منافقون
۱۴۰	سوم) غزوه ذی قرد
۱۴۰	چهارم) سریه عبدالله بن عتیک و قتل سلام بن ابی الحقیق یهودی
۱۴۲	از دیگر وقایع سال ششم هجرت
۱۴۲	فراز نهم - فرازهای حساس حوادث سال هفتم هجرت

۱۴۲	یکم) نامه و دعوت پیامبر (ص) به سران و پادشاهان جهان
۱۴۴	۱. نامه به قیصر روم
۱۴۴	عکس العمل امپراتور روم شرقی
۱۴۵	۲. نامه رسول خدا(ص) به خسرو پرویز پادشاه ایران
۱۴۵	عکس العمل شاه ایران
۱۴۶	۳. نامه به نجاشی سلطان حبشه
۱۴۷	دوم) غزوه خَیْبَر
۱۴۸	سوم) ماجرای فدک
۱۵۰	۱. خلاصه تحلیل دو تن از علمای شیعه
۱۵۰	۲. ارزش اقتصادی فدک
۱۵۱	از دیگر وقایع سال هفتم هجرت
۱۵۱	فرازدهم - فرازهای حساس سال هشتم هجرت
۱۵۱	یکم) سربه عمرو بن کعب و حارث بن عمیر
۱۵۲	دوم) جنگ موته
۱۵۲	۱. تعیین فرماندهان
۱۵۳	۲. نتیجه
۱۵۳	۳. شهدای جنگ موته
۱۵۳	سوم) فتح مکه
۱۵۴	۱. علت وقوع جنگ
۱۵۴	۲. آغاز حرکت
۱۵۵	۳. تسلیم شدن سران مکه
۱۵۵	۴. تاریخ ورود پیامبر (ص) به مکه
۱۵۵	۵. عفو عمومی
۱۵۶	۶. گروه طلقاء
۱۵۶	۷. استثنائندگان از عفو عمومی
۱۵۷	الف- مردان
۱۵۷	ب- زنان
۱۵۷	هند دختر عتبه: مادر معاویه
۱۵۸	۸. فرازی از سخنرانی پیامبر
۱۵۸	۹. شکستن بت‌ها
۱۵۸	۱۰. تلفات
۱۵۹	۱۱. پیامدها
۱۵۹	چهارم) غزوه حُنین
۱۵۹	پنجم) غزوه طائف
۱۶۰	ششم) ولادت ابراهیم فرزند رسول خدا(ص)
۱۶۱	هفتم) غزوه ذات السلاسل
۱۶۲	هشتم) درباره زینب دختر بزرگ پیامبر اکرم(ص)
۱۶۲	از دیگر وقایع سال هشتم هجرت
۱۶۲	فراز یازدهم - فرازهای حساس حوادث سال نهم هجرت
۱۶۲	یکم) غزوه تبوک
۱۶۳	دوم) مسجد ضرار
۱۶۳	سوم) ماموریت علی (ع) در اعلان برائت از مشرکین

۱۶۶	.....	چهارم) مرگ ابراهیم فرزند رسول خدا (ص).....
۱۶۶	.....	پنجم) سنه الوفود (عام الوفود).....
۱۶۷	.....	ششم) میاهله.....
۱۶۸	.....	فراز دوازدهم - فرازهای حساس حوادث سال دهم هجرت.....
۱۶۸	.....	یکم) حجه الوداع.....
۱۶۹	.....	ویژگی های این سفر.....
۱۷۰	.....	دوم) واقعه غدیر.....
۱۷۱	.....	فراز سیزدهم - فرازهای حساس از یازدهم هجرت.....
۱۷۱	.....	یکم) درباره رحلت رسول خدا(ص).....
۱۷۳	.....	دوم) اختلاف در تاریخ شهادت حضرت محمد (ص).....
۱۷۴	.....	۱. عکس العمل خواص از شنیدن خبر رحلت پیامبر اسلام (ص).....
۱۷۵	.....	۲. ماجرای غسل و نماز بر پیامبر(ص).....
۱۷۶	.....	۳. آماده سازی قبر برای رسول خدا (ص).....
۱۷۷	.....	۴. اختلاف علما در تاریخ دفن و روز شهادت رسول خدا(ص).....
۱۷۷	.....	۵. عمل علی (ع) و سخن فاطمه (س) بعد از خاکسپاری.....
۱۷۸	.....	سوم) رخدادهای مهم قبل از شهادت پیامبر اکرم (ص).....
۱۷۸	.....	۱. انتصاب اسامه بن زید به فرماندهی لشکر جهت مقابله با رومیان.....
۱۸۰	.....	۲. ماجرای دوات و قلم خواستن پیامبر(ص).....
۱۸۰	.....	چهارم) رخدادهای مهم بعد از شهادت رسول خدا(ص).....
۱۸۰	.....	۱. واقعه سقیفه بنی ساعده.....
۱۸۱	.....	الف- مناظرات سقیفه.....
۱۸۳	.....	ب- واکنش علی (ع).....
۱۸۴	.....	ج- واکنش فاطمه (س).....
۱۸۴	.....	د. نتایج واقعه سقیفه.....
۱۸۵	.....	۲. مصادره فدک.....
۲۰۵	.....	کتابنامه.....
۲۱۵	.....	به همین قلم.....
۲۲۱	.....	نمایه.....

مقدمه

و خدا بود و عشق. عشق به پر تو افشانی در زمین و آسمان. عشق به هدایت آدمی و عشق به همه خوبی ها و مهربانی ها. و همه این ها نبود مگر برای آفرینش یک آفتاب. آفتابی برتر و بزرگتر از آفتاب عالمتاب. آفتابی که سراسر نور بود؛ نوری که همه چیز به خاطر او آفریده شد.

«لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْإِنْسَانَ» ای پیامبر اگر تو نبودی زمین و آسمان را نمی آفریدم» (۱) و بدینسان این نور آفرینش کائنات قرار گرفت تا پس از آن، قرنی بعد از قرنی، نسلی بعد از نسلی و امتی پس از امتی بیاید تا این نور منصفه ظهور یابد و دین و خداشناسی به وسیله او به کمال برسد. «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا: امروز دین شما را به کمال رساندم و بر شما نعمت را تمام کردم و راضی شدم که اسلام آیین شما باشد.» (۲)

که اگر این نور نبود؛ نه تابش خورشید، نه گردش زمین و آسمان و نه آفرینش هر پدیده ای دیگر معنا پیدانمی کرد و کمال آدمی در تشرف به دین اسلام و قبول و پذیرش آن پدیدار نمی شد. او یک عنایت و یک نهایت برای بشریت و تکمیل دین بود، پس خدا با آفرینش او بر کائنات مباحثات کرد و از نعمت های بیشماری که به حق قابل شمارش نبودند، فقط او را نعمتی برتر دانست و به عرضه کردنش بر جهانیان منت نهاده و فرمود: «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ: خدا بر اهل ایمان منت گذاشت که رسولی از خودشان در میان آنان برانگیخت.» (۳)

که تنها خود می دانست چه آفریده است و این نعمتی که به خاطر او بر همگان منت می گذارد، چگونه جهان کفر و ظلمت را دگرگون می سازد و شرک و پلیدی را از سراسر جهان محو می سازد.

و محمد (ص) آمد. برگزیده و محبوب. مسجود ملائک در آسمان و محبوب آدمیان در زمین. پاک از هر گونه رجس و پلیدی. که این را خدا برایش خواسته بود و اراده اش بر این قرار گرفته بود، تا دامان رسالت و خاندانش از زشتی‌ها و ناپاکی‌ها دور باشد: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا: خدا چنین می‌خواهد که رجس هر آلایش را از شما خانواده نبوت ببرد و شما را از هر عیب پاک و منزه گرداند.» (۴)

و این پاکی آن چنان زلال بود که هر کس در چشمه وجود محمد (ص) می‌نگریست، شیفته اش می‌شد و خود را در آن غوطه ور می‌ساخت. و این برای دوست‌واله، شیدا شدن و برای دشمن ایمان آوردن و تسلیم حق شدن بود. او بزرگوارانه به هر چیز می‌نگریست و بدی را جز به نیکی پاسخ نمی‌داد. رفتار او سرشار از لطف و کرم و کردار او توأم با تواضع و فروتنی بود. وجود او رحمتی برای عالمیان بود که به واسطه اش از فیض الهی بهره‌مند می‌شدند. «وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ: نفرستادیم تو را مگر این که رحمتی برای جهانان باشی.» (۵)

و هم به خاطر او بود که علیرغم همه ظلم‌ها و فسادهایی که در جامعه آن روز رواج داشت خداوند عذابی بر اهل آن دیار نازل نکرد. «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ: و خدا تا تو در میان آن‌ها هستی آنان را عذاب نخواهد کرد.» (۶)

قلب مهربان او کجا می‌توانست هلاکت مردمی را ببیند که آن‌ها را دوست می‌داشت و برای هدایتشان تلاش می‌کرد؟ آری مهربان بود، بیشتر از همه پیامبران. چه او قوم خود را نفرین نکرد و از آن‌ها روی برنگرداند. از جهالتشان در عذاب بود، از اینکه چیزی را می‌پرستند که دوایی بر دردشان نیست. ولی افسوس که آن‌ها این را نمی‌فهمیدند. پس سخت تنگدل می‌شد و این تنگدلی چنان بر او چیره می‌شد که جان گرامیش را در معرض خطر قرار می‌داد، تا آنجا که خدا به او فرمود: «لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ: ای رسول ما تو چنان در اندیشه هدایت خلقی که خواهی جان عزیزت را از اینکه ایمان نمی‌آورند هلاک سازی.» (۷)

ای پیامبر (ص) چرا اینگونه خود را به رنج می‌افکنی؟ جان تو بسی والاتر از آن است که برای قومی که نمی‌فهمند آن‌ها را هلاک کنی. تو خورشیدی هستی که علیرغم اینکه فروغت چشمشان را خیره کرده است، باز تو را انکار می‌کنند و می‌خواهند

پشت ابر کینه پنهان سازند. پس برای چه کسانی غم می خوری و طلب آمرزش داری؟ ای پرنده مهربان، بال و پر رحمت خود را بر مؤمنین بگشای و آنان را زیر سایه مهرت جای ده. «واخفص جناحک لمن اتبعک من المؤمنین: آنگاه پر و بال مرحمت بر تمام پیروان با ایمانت به تواضع بگستران.» (۸)

که اگر این مهربانی و رأفت تو نبود پایه های اسلام محکم بنا نمی شد و دین اسلام گسترش نمی یافت. نرم دلی و مدارای تو با همگان خصوصاً مؤمنین، اسلام را بیمه کرد. «فَمَا رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لَئِن لَّمْ يَكُنْ لَّهُمَ لَوْلَا كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ: ای رسول رحمت خدا تو را با خلق مهربان و خوشخوی گردانید و اگر تندخو و سخت دل بودی مردم از گرد تو متفرق می شدند.» (۹)

محمد (ص)؛ سرمشق و الگوی همگان در همه اعصار

او چیزی کم نداشت. نقصی در او دیده نمی شد؛ پس می توانست سرمشق و الگوی همگان واقع شود: الگوی زنده که در همه عصرها و نسل ها مورد توجه همگان قرار گیرد و تکامل انسان ها را خصوصاً در بُعد مکارم اخلاق عینیت بخشد؛ «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ: به طور یقین زندگی رسول خدا (ص) برای شما و آنان که به خدا و روز قیامت امید دارند و خدا را بسیار یاد می کنند، سرمشق نیکویی است.» (۱۰) در عصر حاضر که هر روز شاهد سرگستگی و از خود بی خودی هر چه بیشتر انسان ها هستیم؛ فرومایه گئی ها، دنیا طلبی ها و پیروی از هوای نفس آن چنان بر انسان ها چیره گشته است که اعتمادشان رانست به یکدیگر سلب نموده و الگو بردارشان جز سایه ای وحشت زانست که بعد از درک آن، آن را وانهاده و از آن می گریزند. راهی به جز پیروی از تعالیم الهی و سرمشقی که برای انسان ها ارائه داده است، نیست! یعنی همان سرمشق قرار دادن پیامبر اعظم (ص) در همه شئون زندگی. که راه نجات و سعادت بشر همین است و بس.

رسول اکرم (ص) از آن رو که الگوی تمام عیار زندگی و نمونه اعلای انسان کامل است و همه ابعاد شخصیتی آن بزرگوار به تعبیر قرآن کریم "لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ..."، آن چنان کریمانه از کنار فریبایی های دنیا گذشت که به جرأت می توان ادعا کرد زندگی آن حضرت اگر فروتر از زندگی فقیرترین مردم زمانش

نبود بی گمان فراتر نیز بوده است و کلام شاهد برتر از امیر مؤمنان (ع) است که در متن زندگی رسول خدا (ص) حضور داشت و بارها آن امین وحی الهی را به صفت زهد ورزی و ساده زیستی ستوده است.

بیان حقیقتی دردناک

در این اثر قصد ورود به زندگی پیامبر اکرم (ص) را داریم. آن چه باید یادآوری گردد بیان حقیقتی دردناک با توجه به شرایط جدید جهان است چرا که دشمنان این شرایط را برای ما تعریف و به ما دیکته می نمایند. امروز وجود مقدس پیامبر اکرم (ص) مورد هجوم و حمله های جدیدی از سوی مغرضان و دشمنان واقع می شود که برای دفع آن ها نیاز به یک الهیات فعال، مبتکرانه، پویا، نواندیش، بازسازی شده و احیاگرانه داریم. این البته بحثی دامنه دار و بسیار گسترده و فنی است که نیاز به تشریح مفصل دارد. زندگی پیامبر اکرم (ص) دارای ابعاد گوناگونی است و می توان از دیدگاه های مختلف فقهی، کلامی، تاریخی، قرآنی، عرفانی، سیاسی و اجتماعی، اخلاقی و تربیتی به آن نگریست. تاکنون کتاب های بسیاری در این زمینه ها نگاشته شده است.

در روزگار ما و در ادامه نوشته های قرون وسطی، ردیه نویسی های خصمانه و تعصب آلود علیه پیامبر اسلام (ص) همچنان ادامه دارد و ابعاد تازه ای نیز یافته است. حجم ادبیات و آثار توهین آمیز در قالب رمان، فیلم و کاریکاتور بسیار افزایش یافته است. در کنار این جریان دشمن صفتانه، کارهای تحقیقی جدید، سالم و منصفانه نیز افزایش یافته و توجه جدیدی به شخصیت ایشان شده است. نویسندگان و متفکرانی مثل "آنه ماری شیمل"، "کارن آرمسترانگ"، "مارتین لینگر"، "تور آندرا"، "ماکسیم ردنسون"، "کنث کراگ"، "هانس کونگ" و "مونتگمری وات" با همه کاستی هایی که در آثارشان راه یافته کوشیده اند نگاه همدلانه تر و منصفانه تری نسبت به پیامبر اکرم (ص) داشته باشند که به طور قطع با آن چه در قرون وسطی وجود داشت تفاوت های اساسی دارد. داوری های پر خطای کسانی مثل "ریچارد بل"، "وات"، "لامنس"، "موئیر" مشام جان را می آزارد که سخنان سخیف کسانی مانند "ابن وراق" و "رابرت اسپنسر" نیز بر اوراق سیاه دفتر دشمنی ها افزوده شده است. حتی کسانی گستاخانه و مغرضانه کوشیده اند تا هویت تاریخی ایشان را به کلی انکار کنند. از

تشکیک‌های شیطنت‌آمیز "گلدزیهر" که بگذریم، ماجرای محمد کالیش در آلمان هنوز تازه است. کارهای "ونزبرو"، "مایکل کوک"، "ژوزف شاخت" و "رزی بلاشر" پیش چشم ما است. برخی متفکران غربی به بازخوانی انتقادی منابع تاریخ و سیره نگاری مثل "مغازی واقدی"، "سیره ابن هشام، طبقات ابن سعد" و تاریخ طبری رو آورده‌اند و بر اساس روش نقادی تاریخی و نقد متون تشکیک‌های جدی و جدیدی را مطرح ساخته‌اند که نیاز به بررسی علمی گسترده و کارشناسانه دارد.

تعمق و تفکر، در شخصیت و سیره بی نظیر پیامبر(ص)

هر چند امروزه بیش از هزار و چهارصد سال، از طلوع این نور رحمت می‌گذرد، اما تعمق و تفکر، در شخصیت و سیره بی نظیر پیامبر(ص)، چشم اندازهای تازه و مفید را در برابر دیده گانمان می‌گشاید و ما را به نکات استراتژیک سیاسی خاص، در زمینه حکومت داری و رهبری و تعامل با دوست و دشمن متوجه می‌سازد؛ چرا که سیره نبوی منبع سرشار و غنی و کارگاه بزرگی است که باید با تشخیص شاهرگ و کانال کشتی منظم آن به شبکه‌های ضروری حیات، به خوبی مورد بهره‌برداری مطلوب قرار گیرد تا این که برای ابد به عنوان بزرگ‌ترین مشعل، جهت‌پروافکنی در مسیر طولانی دعوت و ایجاد حکومت اسلامی و رفع نیازهای روحی و روانی جامعه انسانی پایدار بماند. بنابراین تحقیق در زندگی و سیره رسول خدا(ص) در جوانب متعدد و قرار دادن آن در دسترس افراد مخلص و بهره‌گیری از آن در راستای دعوت به سوی خدا امری لازم و ضروری به نظر می‌رسد؛ زیرا پیامبر(ص) زیباترین الگوی نمادین و سرمشق حیات نوع انسانی و هر آینه جلوه‌آسوه حسنه الهی است و شناخت ابعاد و جلوه‌های آسوه برتر انسانی در گرو تحلیل راستین از زندگی و سیره نبوی است. او سرمشقی مناسب برای همه انسان‌ها در همه عصرها و نسل‌ها است. بدون تردید شناختن الگویی با چنین مقام بلند و رفیعی؛ انسان را در پیمودن حرکت به سمت پاکی و درستی و نورانیت مطلق یاری خواهد کرد.

ضرورت تلاش در شناساندن ابعاد شخصیت نبی اکرم

ابعاد شخصیت نبی اکرم(ص) راهیچ انسانی قادر نیست به نحو کامل بیان کند و

تصویر نزدیک به واقعی از شخصیت آن بزرگوار ارایه نماید. آن چه ما از برگزیده‌ی پروردگار عالم و سرور پیامبران سراسر تاریخ شناخته و دانسته‌ایم، سایه و شبی از وجود معنوی و باطنی و حقیقی آن بزرگوار است؛ اما همین مقدار معرفت هم برای مسلمانان کافی است تا اولاً، حرکت آن‌ها را به سمت کمال تضمین کند و قله انسانیت و اوج تکامل بشری را در مقابل چشم آنان قرار بدهد و ثانیاً، آن‌ها را به وحدت اسلامی و تجمع حول آن محور تشویق کند. بنابراین، توصیه نگارنده به همه مسلمانان عالم این است که روی ابعاد شخصیت پیامبر و زندگی و سیره و اخلاق آن حضرت و تعالیمی که از آن بزرگوار مأثور و منصوص است، کار بسیار و پژوهش‌های گسترده‌ای صورت پذیرد. (۱۱)

هدف کتاب؛ ترسیم فزازه‌های حساس تاریخی زندگی پرفراز و نشیب رسول خدا (ص)

در این کتاب بر آنیم که عظمت پیامبر (ص) را با عنایت به زندگی پرفراز و نشیبش، سراسر تلخ و شیرینش، رنج‌ها و مصائبش برای آزاد ساختن بشر از بندها و بت‌ها - با توجه به رویکردها و عملکرد شایسته و جسورانه ایشان در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی آن روزگار که امروز نیز راه گشا جهان بشریت می‌باشد - ترسیم نماییم تا به سوی جهانی عاری از جنگ، کینه، نفرت، ظلم، ستم، تبعیض، بدون تفرقه و جهل و نادانی و رسوایی گام برداشته و شاهد شکوفایی، رشد و اعتدال جامعه بشریت در سایه علم، آگاهی، بینش، صلح، امنیت، دوستی، برادری، عدالت، دین‌مداری باشیم.

آری پیامبر (ص) در دعوت خود، در برابر فریب‌ها و تهدیدها، نه سستی ورزید و نه نرمش به خرج داد. در برابر آن‌ها قلد برافراشت و گفت: «به خدا سوگند اگر خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپم بگذارند، تا از رسالتم دست بردارم، چنین نمی‌کنم مگر مرگم فرارسد.» (۱۲)

مؤلف امیدوار است با انتشار این اثر با عنوان «طلوع خورشید پرفروغ از افق وحی» که مزین به نام مبارک رسول مکرم اسلام و زندگی سراسرنور و پربار حضرت محمد بن عبدالله (ص) می‌باشد؛ پاسخی به رفع نگرانی مسلمانان و دغدغه مقام معظم رهبری باشد؛ آن‌جا که معظم له اظهار داشته‌اند: «در هر نقطه از دنیا که مسلمانی زندگی می‌کند که گوینده «لا اله الا الله» و «محمد رسول الله» است، با یاد ولادت آن بنده برگزیده و سرآمد

انسان‌ها، در این ماه در خود احساس شعف می‌کند. عشق به نبی مکرم اسلام در دل یکایک مسلمان هاست؛ لذاست که شما می‌بینید امروز که جبهه استکبار جهانی در صدد تضعیف اسلام است، وجود مبارک پیامبر را هدف قرار می‌دهد. پیغمبر الهام‌بخش است برای امت اسلامی، چون این را می‌دانند؛ چون از بیداری امت اسلامی می‌ترسند؛ چون از قدرت جامعه یک میلیارد و پانصد میلیونی مسلمان در سرتاسر عالم وحشت دارند، در مقابل پیغمبر صف آرائی می‌کنند. رحمة للعالمین را، منشأ عظیم‌ترین خیرات و برکات برای بشریت را در مطبوعاتشان، در زبان سیاستمداران‌شان، در کتاب نوشتن‌هایشان، به وسیله مزدوران‌شان مورد اهانت قرار می‌دهند. این باید ما مسلمآن‌ها را بیدار کند؛ بفهمیم که در وجود پیامبر، در شخصیت پیامبر، در خاطرات زندگی پیامبر، در هجرت پیغمبر، در جهاد پیغمبر، در سیره پیغمبر، در درس‌های قولی و عملی پیغمبر، چه گنجینه عظیمی برای مسلمان‌ها نهفته است. ما از این گنجینه اگر استفاده کنیم، امت اسلامی به آن چنان موقعیتی خواهد رسید که نتوانند دیگر به او زور بگویند؛ نتوانند او را زیر فشار قرار بدهند؛ نتوانند او را تهدید کنند؛ این درس است برای ما.

اینک با اجازه حضرتش و با تمام وجود، عشق و علاقه قلبی خود را به او اظهار می‌کنیم و صلوات و درودی بی‌پایان را به پیشگاه مقدسش تقدیم می‌کنیم. که خدا نیز به او سلام می‌کند و هم ملائکه. سلامی بی‌حد و حصر سلامی از زمان خلقتش تا بعثت اولین و آخرینش که او محمد است و ستوده، محمود است و احمد است و ستایش شونده. پس شما ای مؤمنان به پاس ارج نهادن به رنج‌های بی‌شمار او، که موجب نجات همه ما از گمراهی و تیرگی‌ها گردید بر او سلام کنید و روح مقدسش را با ذکر صلوات و تحیات از مقامی که دارد بالاتر برید که او شایسته بیشتر از این است و آن چه که ما انجام می‌دهیم نیز به فرمان خداست؛ «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا» خدا و فرشتگان او به روان پاک پیامبر (ص) صلوات و درود می‌فرستند، شما هم ای اهل ایمان بر او صلوات و درود فرستید و به روح با عظمتش تعظیم کرده و به او سلام گویند و تسلیم او باشید». (۱۴)

اسدالله افشار

تهران / اسفند ماه ۱۴۰۱